

You have downloaded a document from
RE-BUŚ
repository of the University of Silesia in Katowice

Title: Wokół bibliotek naukowych i ich działalności na łamach pisma akademickiego "Gazeta Uniwersytecka: miesięcznik Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach"

Author: Katarzyna Stołpiec, Bogumiła Warząchowska

Citation style: Stołpiec Katarzyna, Warząchowska Bogumiła. (2019). Wokół bibliotek naukowych i ich działalności na łamach pisma akademickiego "Gazeta Uniwersytecka: miesięcznik Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach". "Bibliotheca Nostra" (2019), nr 2, s. 86-117

Uznanie autorstwa - Na tych samych warunkach - Licencja ta pozwala na kopiowanie, zmienianie, rozprowadzanie, przedstawianie i wykonywanie utworu tak długo, jak tylko na utwory zależne będzie udzielana taka sama licencja.

WOKÓŁ BIBLIOTEK NAUKOWYCH I ICH DZIAŁALNOŚCI NA ŁAMACH PISMA AKADEMICKIEGO „GAZETA UNIWERSYTECKA: MIESIĘCZNIK UNIWERSYTETU ŚLĄSKIEGO W KATOWICACH”

Wstęp

Jubileusz 50-lecia Uniwersytetu Śląskiego w wielu jednostkach naukowych śląskiej *Alma Mater* był ceremonialnie obchodzony przez cały 2018 r. Zwieńczeniem tych uroczystości stało się spotkanie bibliotekarzy, bibliologów i pracowników naukowych poszczególnych wydziałów z władzami uczelni w Centrum Informacji Naukowej i Biblioteki Akademickiej zamykające obchody jubileuszu (Markowska, 2018, s. 12–13). Wydarzeniom wyjątkowym jak i codziennym towarzyszy od lat „Gazeta Uniwersytecka UŚ” – pismo informacyjne i opiniotwórcze w środowisku akademickim.

Celem artykułu jest ukazanie problematyki bibliologicznej i informatologicznej na łamach periodyku uniwersyteckiego, a zwłaszcza bibliotekarstwa akademickiego, dotyczącej nowoczesnych form gromadzenia, opracowania i udostępniania zbiorów w kontekście postępującego rozwoju komputeryzacji. Szczegółowej analizie poddano 270 zeszytów „Gazety...” z lat od 1992 do 2018, które zamykały dwadzieścia sześć lat ukazywania się pisma dokumentującego bieżące życie uczelni. Jubileuszowe uroczystości stały się okazją do refleksji i spojrzenia na zawartość pisma w celu wydobycia materiału, odnoszącego się do bibliotek naukowych i ich działalności, zarówno tych w strukturze uczelni, jak i z bliskiego sąsiedztwa oraz księżnic zagranicznych. Przywołano kontekstowo także Instytut Bibliotekoznawstwa i Informacji Naukowej jako dydaktyczne i naukowo-badawcze zaplecze bibliotek i niekwestionowany autorytet bibliologiczny. Temat bibliotekarstwa praktycznego i naukowego wielokrotnie przewijał się w dłuższych artykułach lub krótszych wypowiedziach i był swoistego

---

¹ Doktorantka na Wydziale Teologicznym Uniwersytetu Śląskiego.

² Biblioteka Teologiczna Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach.

rodzaju promocją bibliotekarstwa akademickiego na łamach „Gazety Uniwersyteckiej UŚ”.

„Gazeta Uniwersytecka UŚ” w środowisku akademickim

„Gazeta Uniwersytecka UŚ” to pierwszy w historii tej uczelni biuletyn akademicki, w którym nieprzerwanie od dnia powstania opisuje się bieżące wydarzenia, jubileusze oraz osiągnięcia studenckie, profesorskie. Początki periodyku datuje się na 28 kwietnia 1992 r., kiedy to ówczesny Rektor UŚ, prof. zw. dr hab. Maksymilian Pazdan (swoją funkcję pełnił w latach 1990–1996) zainicjował i powołał do istnienia miesięcznik, czego potwierdzeniem było wówczas zarządzenie zatwierdzające powstanie pisma (Szpor, 2012, s. 4). Decyzja ta pozwoliła pierwszym felietonistom zaprezentować szerszej publiczności talent dziennikarski. Sekcję prasową początkowo tworzyli studenci, doktoranci i pracownicy UŚ mający wprawne pióro, co także dziś stanowi istotny walor gazety. Na stanowisko pierwszego redaktora naczelnego został powołany dr Franciszek Szpor z Wydziału Nauk Społecznych. Layout zaprojektowany przez pracownika Wydziału Nauk Społecznych UŚ dr. Zbigniewa Kantykę (także autora tekstów w latach 1992–1993), cechujący się prostą i czytelną grafiką, niezmienny w 105 numerach gazety (do lutego 2003 r.), stał się elementem, dzięki któremu pismo było rozpoznawalne. Numer zerowy (lipiec 1992) miał charakter informatora akademickiego. Czarno-białe zdjęcie umieszczone na okładce przedstawiało tłum ludzi – kandydatów na studia wyciągających ręce w aplauzie w stronę studenckiego indeksu. Wakacyjna *zerówka* zawierała zestawienie istniejących wydziałów, wykładnię najnowszych zmian dotyczących kierunków czy nowych propozycji edukacyjnych, ofertę letniej szkoły języka, literatury i kultury polskiej Uniwersytetu Śląskiego, a także zachętę do korzystania z bibliotek i czytelnicy.

Uniwersytet Śląski w latach 90. XX w. skupiał ok. 30 tys. studentów i zatrudniał ponad 3 tys. pracowników. Dla początkującego zespołu rejestrowanie wszystkich wydarzeń wydziałowych było zadaniem niełatwym. F. Szpor, choć doświadczony pracownik Zakładu Dziennikarstwa w Instytucie Nauk Politycznych i Dziennikarstwa UŚ na Wydziale Nauk Społecznych w Katowicach, sam przyznał w jednym z wywiadów, że było to dla niego spore wyzwanie (Szpor, 2012, s. 4). Zerowy numer „Gazety Uniwersyteckiej UŚ” był bardzo prosty w swojej formie.

Dzięki otwartemu umysłowi, chęci przekazywania „usiowego” ducha oraz wytrwałej pracy udało się początkującemu zespołowi sprostać oczekiwaniom grona akademickiego. Kolejne numery, wydawane od października, cieszyły się coraz większą poczytnością. Z każdym następnym egzemplarzem pismo coraz lepiej trafiało w gust czytelników. Sprawiało to ogromną satysfakcję zarówno felietonistom, jak i samemu redaktorowi naczelnemu.

Częstotliwość ukazywania się gazety od samego początku była ustalona – każdego miesiąca. Przyjęty rytm udało się utrzymać przez wszystkie lata istnienia pisma.

Wyjściowym przeznaczeniem biuletynu było dostarczanie informacji całej społeczności akademickiej o najważniejszych wydarzeniach dotyczących Uniwersytetu. Mowa tutaj o uroczystościach, jubileuszach, osiągnięciach studentów i naukowców. Potwierdzeniem tego był tekst opublikowany już w drugim numerze gazety, w którym znajdował się opis ceremonii przyznania doktoratu *honoris causa* Hansowi-Dietrichowi Genscherowi za „wkład do świata naukowej myśli i naukowej refleksji” (Zawiszowski, Szpor, 1992, 2, s. 8). Podobne wydarzenia weszły w kanon artykułów obecnych w „Gazecie Uniwersyteckiej UŚ”. Tam, gdzie Uniwersytet świętuje badawcze osiągnięcia swoich studentów, pracowników czy sympatyków, są obecni redaktorzy uczelnianego pisma.

Gazeta miała i ma także charakter opiniotwórczy. Zespół redakcyjny zawsze starał się kształtować rzetelny obraz świata, pozytywne podejście do nauki oraz zachęcać do szukania i pogłębiania swoich pasji. Dowodem ich zaangażowania są dodatkowe numery pisma (wydania specjalne) uzupełniające informacje o bieżących wiadomościach. Pierwszy numer wydania specjalnego ukazał się we wrześniu 1997 r., a kolejny w październiku tego samego roku.

Rok 1997 przyniósł duże zmiany w zespole redakcyjnym, bowiem dotychczasowy redaktor po pięciu latach pracy ustąpił miejsca nowemu naczelnemu. Został nim prof. dr hab. Dariusz Rott, literaturoznawca, kulturoznawca i medioznawca. Wraz z nową osobowością przybyło dziennikarskie *novum*. Jedną ze zmian był comiesięczny dodatek dla kandydatów na studia pt. „Co – gdzie – kiedy?”. Cieszył się on wielkim zainteresowaniem wśród maturzystów (Rott, 2012, s. 6). Zaczęły się również kształtować stałe rubryki, jak np. lista osób, które otrzymały nagrody rektorskie, listy publikacji Wydawnictwa UŚ czy dział zawierający przemówienia rektorów śląskiej uczelni. Biuletyn coraz wyraźniej nabierał kształtów typowego czasopisma uniwersytecko-społeczno-kulturalnego. Kadra periodyku zaczęła brać udział w zjazdach redaktorów gazet akademickich, które przekształcono później we wspólne konferencje. Pierwszym spotkaniem zespołu „Gazety Uniwersyteckiej” z innymi środowiskami redakcyjnymi była V edycja Zjazdu Redaktorów Gazet Akademickich w 1998 r. zorganizowana przez ośrodek akademicki w Opolu. Spotkanie okazało się na tyle owocne, że następną edycję zorganizowano w murach Uniwersytetu Śląskiego, który obchodził wówczas 30. rocznicę istnienia.

Każda zmiana *image’u* magazynu czytelniczego jest zaliczana do przemówowych zdarzeń. Takie właśnie były dla „Gazety Uniwersyteckiej UŚ” lata 2003 i 2006. W 2003 r. na okładce zagościły piękne grafiki Grzegorza Hańderka, wówczas studenta katowickiej Akademii Sztuk Pięknych, a obecnie

prorektora tejże uczelni. W 2006 r. natomiast wprowadzono druk kolorowy oraz fotografie na okładce. Biuletyn z każdą wprowadzaną modyfikacją stawał się bardziej czytelny i przejrzysty.

Po dziewięciu latach zarządzania uczelnianym pismem prof. D. Rott od 2006 r. powierzył pieczę nad gazetą Iwonie Kolasińskiej. Doświadczenie pisarskie i zawodowe nowej kandydatki na redaktora naczelnego dowodziło trafności decyzji. Choć związana była jeszcze z „Dziennikiem Zachodnim”, przyjęła stanowisko redaktora naczelnego w uniwersyteckim piśmie na najbliższe cztery lata. Wraz z tą zmianą pismo ponownie się zmieniło. I. Kolasińska wprowadziła nowe działy, usprawniła obieg bieżących informacji oraz wzmocniła promowanie zbiorowych i indywidualnych sukcesów zarówno studentów, jak i nauczycieli akademickich. Na łamach gazety można było odnaleźć dział *Poznajmy się*, który miał prezentować pracowników naukowych, administracyjnych i pomocniczych Uniwersytetu Śląskiego (Kolasińska, 2012, dodatek jubileuszowy, s. 8). Niestety, ze względu na słabą współpracę z gronem pracowników uczelni, dział wycofano. Nie wszystkie jednak inicjatywy spotykały się z oporem społeczności akademickiej. Dział *Badania naukowe*, którego celem było opisywanie w sposób ciekawy i zrozumiały sukcesów oraz osiągnięć naukowców czy zespołów badawczych UŚ, został pozytywnie przyjęty i do dziś znajduje swoje miejsce w miesięczniku. W czasie, kiedy redaktorem pisma była I. Kolasińska, dbano przede wszystkim o to, żeby przekazywać informacje na temat wydarzeń aktualnych i prowadzonych w uczelni badań, co nadawało gazecie profil kroniki wydarzeń uczelnianych (Kolasińska, 2012, s. 8). W 2007 r. w redakcji pojawiła się nowa, doświadczona wówczas dziennikarka Maria Sztuka, która dzięki swojemu doświadczeniu, wiedzy i niespotykanej aktywności wniosła do zespołu nowego ducha. Do dziś jest aktywnym współpracownikiem miesięcznika.

Po czteroletniej kadencji Iwony Kolasińskiej nowym redaktorem naczelnym została Jolanta Kubik. Z dziennikarstwem była związana już jako studentka pierwszego roku polonistyki, kiedy debiutowała w katowickim „Gościu Niedzielnym” (Kubik, 2012, s. 9). Podejmując się nowej funkcji, odważnie zdecydowała o unowocześnieniu pisma. Dzięki niej dr hab. Łukasz Kliś z Wydziału Artystycznego UŚ zaprojektował nowe logo oraz szatę graficzną pisma, która miała zwrócić uwagę czytelników na aktualnie toczące się wydarzenia. W gazecie znalazły się portrety felietonistów, wywiady związane z tematem numeru czy wydarzeniem miesiąca, prezentacja losów absolwentów, artykuły o pasjach naukowych członków wspólnoty akademickiej oraz o osiągnięciach studentów. Dodatkową modyfikację przeszła witryna internetowa, za przygotowanie której odpowiedzialny był Mateusz Rynk. Zgrana współpraca zaowocowała powstaniem kompatybilnego duetu: tradycyjnie wydawanego czasopisma i strony internetowej. Kolejnym pomysłem było założenie *fanpage'a* na Facebooku. Choć przygoda

Jolanty Kubik z „Gazetą Uniwersytecką UŚ” trwała tylko dziewięć miesięcy, był to czas intensywnej pracy i wyraźnie zaznaczył się on w historii miesięcznika.

Po J. Kubik redakcję w 2012 r. przejęła dr Agnieszka Sikora, pasjonatka podróży i literatury staropolskiej (Sikora, 2012b, dodatek jubileuszowy, s. 26). Nie było to jednak jej pierwsze spotkanie z „Gazetą Uniwersytecką UŚ”. A. Sikora jeszcze jako studentka filologii polskiej zetknęła się z tym pismem, kiedy jej wyprawa w Andy została objęta honorowym patronatem uczelni i gazety. Na stronach miesięcznika pojawiło się wówczas kilka relacji z tej podróży. Z czasem stała się etatowym pracownikiem czasopiśmi, a następnie redaktorem naczelnym periodyku. Z racji zamiłowania do literatury obecna redaktorka zwraca szczególną uwagę na poprawność językową zamieszczanych tekstów, a także styl, który powinien przyciągać uwagę czytelników. Do tej pory bowiem, np. sprawozdania były „suchymi relacjami”, niewywołującymi emocji. Koncentrowano się np. na listach gości, a nie na tematyce konkretnego spotkania czy wydarzenia. Za wkład A. Sikory w rozwój pisma można uznać położenie nacisku na promocję badań naukowych oraz zmianę sposobu opracowywania artykułów o tematyce popularnonaukowej, w wyniku czego w 2012 r. „Gazeta Uniwersytecka UŚ” została nominowana do tytułu Popularyzatora Nauki 2012 w konkursie serwisu Nauka w Polsce Polskiej Agencji Prasowej. Z czasem dzięki kierownictwu A. Sikory uniwersytecki biuletyn przekształcił się w przyjazne pismo, które nieustannie się rozwija.

Biblioteka Główna Uniwersytetu Śląskiego

Biblioteka Uniwersytetu Śląskiego powołana została w strukturze uczelni wraz z utworzeniem śląskiej *Alma Mater* w 1968 r. Uniwersytet przejął biblioteki po Wyższej Szkole Pedagogicznej i Filii Wydziału Prawa Uniwersytetu Jagiellońskiego w Katowicach, razem z depozytem Biblioteki Śląskiej, a także zbiór byłej biblioteki Instytutu Pedagogicznego, działającego w Katowicach w latach 1928–1960 (Sikora, 2008, s. 22). Nowo powstała biblioteka uniwersytecka posiadała wówczas prawie sto tysięcy woluminów książek, czasopism i zbiorów specjalnych. Od tego czasu nieprzerwanie pełni rolę instytucji usługowej i naukowo-badawczej w środowisku akademickim, poszerzając swoją działalność o biblioteki specjalistyczne na nowo tworzonych kierunkach i wydziałach. Warto podkreślić za Wandą Dziadkiewicz, że „biblioteka jest systemem składającym się z czterech elementów: zbiorów – tradycyjnych, jak i w postaci elektronicznej, użytkowników, bibliotekarzy oraz bazy materialnej, przez co należy rozumieć budynek i wyposażenie techniczne. Elementy te tworzą bibliotekę dopiero wtedy, gdy wchodzi we wzajemne związki” (Dziadkiewicz, 1997, s. 1). Zadaniem każdej biblioteki jest gromadzenie, opracowanie i udostępnianie zbiorów, dlatego gwałtowny

rozwój nowych źródeł informacji i szybki dostęp do nich miał radykalny wpływ na zmianę roli i funkcji bibliotek naukowych. W dotychczasowym trójpodziale pracy bibliotecznej punkt ciężkości uległ jednak przesunięciu w kierunku udostępniania (Tetela, 1996, s. 7).

O znaczeniu i roli biblioteki w śląskiej wszechnicy wypowiadają się na łamach gazety studenci, jako główni użytkownicy czytelnicy i wypożyczalnicy oraz dyrekcja biblioteki odpowiedzialna za system biblioteczno-informacyjny uczelni. Nie ulega wątpliwości, że ci którzy odwiedzają bibliotekę są zadowoleni z jej usług i gromadzonych zbiorów. „Zrozumiałym marzeniem Pani Dyrektor [mgr W. Dziadkiewicz] jest natomiast doczekanie się biblioteki uniwersyteckiej z prawdziwego zdarzenia – nowoczesnej, z odpowiednią bazą telekomunikacyjną i komputerową, dzięki którym możliwa będzie szybka i kompetentna informacja” (Piecha, 1993, s. 5). Jak na ówczesne możliwości były to plany odległe.

Widząc, jak ważne jest dla obecnych i przyszłych pokoleń, gromadzenie bieżącej literatury, zwrócono się z prośbą do pracowników poprzez GU „o przekazywanie dwóch egzemplarzy swoich publikacji do Biblioteki Głównej lub przysyłaniu informacji o miejscach ich wydania, co umożliwi dotarcie do nich w celu zakupu [...] materiałów z konferencji i sesji naukowych organizowanych przez wydziały i instytuty Uniwersytetu Śląskiego [...] plakatów, programów imprez, fotografii i innych materiałów dokumentujących działalność naukową, społeczną i kulturalną Uniwersytetu Śląskiego” (Apel Biblioteki Głównej, 1995, s. 5). Po kilku latach ponowiono prośbę do autorów publikujących w innych oficynach niż wydawnictwo uniwersyteckie (Apel, 1999, s. 5). Działania te szły w kierunku upowszechniania rodzimego dorobku naukowego zarówno w Polsce, jak i poza granicami kraju, czego dowodem są cytowane publikacje pracowników Uniwersytetu Śląskiego w Science Citation Index omówione przez Grzegorza Rackiego i Anetę Drabek (Racki, Drabek, 1999, s. 24-26).

O miejscu Uniwersytetu Śląskiego w nauce polskiej i światowej na podstawie cytowań rozpisывał się na łamach GU głównie G. Racki (Racki, 1999a, s. 33-34; 1999b, s. 7-8), przybliżając tę problematykę w dwóch obszernych artykułach. Odpowiedzią na te teksty był artykuł Jerzego Ratajewskiego, w którym autor wyjaśniał pojęcia naukometrii i bibliometrii, a także zaznaczał, że „w nauce, jak w wielu dziedzinach ludzkich działań, nie sprawdza się dialektyka heglowska, że ilość przechodzi w jakość” (Ratajewski, 1999, s. 14). Z kolei G. Racki twierdził, że „u progu XXI wieku bibliometria staje się merytoryczną podstawą naukometrii, a w praktyce nierzadko już jest jej synonimem” (Racki, 1999c, s. 15). Takie ujęcie prowadziło do wszechstronnych socjograficznych studiów wartości nauki i samych uczonych.

Teksty G. Rackiego dotyczą najczęściej cytowanych artykułów pracowników Uniwersytetu Śląskiego w kolejnych latach. Badacz skupia się głównie na naukach ścisłych, a zwłaszcza fizyce (Racki, 2000a, s. 4-6) i Wydziale

Nauk o Ziemi (Racki, 2000b, s. 18–20). Natomiast A. Drabek, pracownik Biblioteki Uniwersytetu Śląskiego, podjęła się opracowania najczęściej cytowanych publikacji pracowników Wydziału Filologicznego, chociaż jak stwierdziła sama autorka, humanistykę, ze względu na jej „niemierzalny charakter trudno ocenić” (Drabek, 1999, s. 13, 18). Tekst A. Drabek został przez Zbigniewa Żmigrodzkiego – pracownika Instytutu Bibliotekoznawstwa i Informatyki – uznany za „nadzwyczaj pożyteczny wobec szerzonych zapytań, które bibliometrię, czyli ilościowe ujmowanie publikacji, podnoszą do rangi »naukometrii«, a więc metody określania poziomu naukowego osób i instytucji” (Żmigrodzki, 1999, s. 12).

Pomimo prężnie rozwijających się badań bibliometrycznych i rozwoju elektronicznego udostępniania zbiorów problem lokalizacji biblioteki i braku pomieszczeń magazynowych był wciąż aktualny. Uniwersytet Śląski zdołał jednak otrzymać dotację z Fundacji im. Stefana Batorego, za którą w latach 1997–1998 wyremontowano pomieszczenia biblioteczne (Dziadkiewicz, 1998, s. 18). Sprawnie przeprowadzone remonty nie tylko poprawiły warunki przechowywania zbiorów, ale również polepszyły pracę personelu. Ogólnie jednak sytuacja lokalowa Biblioteki Głównej nadal była trudna. Jak zaznacza w sprawozdaniu ówczesny rektor Uniwersytetu Śląskiego prof. Tadeusz Sławek: „brak miejsca na nowe książki oraz niefunkcjonalność i ciasnota pomieszczeń, to główne powody ograniczające działalność Biblioteki” (Sprawozdanie Rektora, 1998, s. 17).

Przy wielu okazjach podkreślano trudne warunki lokalowe akademickiej ksiąźnicy. Były nawet plany połączenia Biblioteki Śląskiej i Biblioteki Uniwersytetu Śląskiego³ w jeden wspólny organizm. Pisano wówczas, że „przewiduje się, że Biblioteka Śląska stanie się biblioteką uniwersytetu i zostanie odpowiednio uzupełniona. Oprócz tego stworzone zostaną biblioteki wydziałowe” (Dziadkiewicz, 1999, s. 11). Na planach jednak poprzestano. Obszerny artykuł ówczesnego dyrektora Biblioteki Uniwersyteckiej, W. Dziadkiewicz, szczegółowo ilustrował związki obu instytucji, których początki sięgają daleko przed powołaniem Uniwersytetu (Dziadkiewicz, 1999, s. 11). Ostatecznie postanowiono budować nowy gmach Biblioteki Śląskiej, a lokalizacja Biblioteki Uniwersytetu Śląskiego nie zmieniła się. Plany nowej siedziby Biblioteki UŚ odłożono. Reakcją na artykuł W. Dziadkiewicz była polemiczna wypowiedź Jana Malickiego – dyrektora Biblioteki Śląskiej, podchodzącego krytycznie do łączenia bibliotek (Malicki, 1999, s. 20, 23). Z kolei artykuł J. Malickiego zainspirował prof. Jacka Janię, prorektora do spraw nauki, który zamieścił komentarz do wypowiedzi dyrektora Biblioteki Śląskiej, a także odniósł się do treści obu artykułów, kładąc bardziej nacisk na to, co łączy ksiąźnice, a nie na to, co je dzieli (Jania, 1999, s. 11).

³ W 1998 r. Biblioteka Główna Uniwersytetu Śląskiego przyjęła nazwę Biblioteka Uniwersytetu Śląskiego.

Temat budowy gmachu dla Biblioteki Uniwersytetu Śląskiego przewijał się wielokrotnie na łamach „Gazety Uniwersyteckiej UŚ”. Ważną informacją była ta o przekazaniu w 2001 r. przez Urząd Miasta w Katowicach Uniwersytetowi Śląskiemu działki pod budowę nowej biblioteki uniwersyteckiej (M. K., 2001a, s. 23). Cieszył więc fakt, że po 30 latach nieustannych starań ziściły się marzenia śląskiego środowiska naukowego o akademickiej bibliotece z prawdziwego zdarzenia. Odpowiedzą na decyzję Urzędu było zaplanowanie przez rektora ogłoszenia konkursu architektonicznego na projekt nowego gmachu biblioteki, w którym, oprócz przestrzeni na książki, przewidziano miejsce na wystawy, koncerty i spotkania naukowe. Konsekwencją tych działań było zorganizowanie wielkiego balu charytatywnego, z którego dochód miał zasilić fundusz na budowę gmachu. Organizatorem balu było Stowarzyszenie Przyjaciół Uniwersytetu Śląskiego wspólnie z Instytucją Kultury „Estrada Śląska”. Dzięki temu przedsięwzięciu kwota, którą zebrano podczas balu, wynosiła ponad 90 tys. zł. (M. K., 2001b, s. 39). W następnych latach odbywały się kolejne bale charytatywne zasilające budżet przyszłej księżnicy (Przyjaciele biblioteki, 2004, s. 24–25).

Plany budowy nowej biblioteki akademickiej omawiano w kolejnych artykułach „Gazety Uniwersyteckiej UŚ”. W jednym z nich dyrektor biblioteki uniwersyteckiej W. Dziadkiewicz szczegółowo zaprezentowała dotychczasową strukturę organizacyjną systemu biblioteczno-informacyjnego, wraz z 24 bibliotekami specjalistycznymi. Autorka wskazała na rozproszoną lokalizację Uniwersytetu, a tym samym bibliotek, które służą wydziałom i specjalistycznym jednostkom (Dziadkiewicz, 2001, s. 4). Jeden z wątków artykułu dotyczył propozycji organizacji i wizji Biblioteki w nowym gmachu jako zcentralizowanego systemu, gdzie „głównym celem powinno być [...] zapewnienie lepszej obsługi środowiska naukowego pod względem dostępu do informacji i piśmiennictwa oraz pomocy w realizacji zadań dydaktycznych” (Dziadkiewicz, 2001, s. 5). Dyrektor Biblioteki zachęcała do wyrażania opinii na temat przedstawionego pomysłu, ponieważ mogą one pomóc w projektowaniu architektonicznym i udoskonalaniu pracy nad przygotowaniem zbiorów do udostępniania w przyszłości.

Centrum Informacji Naukowej i Biblioteka Akademicka (CINiBA)

Pierwsze wzmianki o Centrum Informacji Naukowej i Bibliotece Akademickiej pojawiły się na łamach „Gazety Uniwersyteckiej UŚ” w 2003 r. Przedstawiono koncepcję CINiB-y (Koncepcja Centrum, 2003, s. 1), a następnie poinformowano o przebiegu i wynikach dwuetapowego konkursu na projekt budowy biblioteki. Zaprezentowano również wystawę prac konkursowych, którą można było zwiedzać w budynku Rektoratu Uniwersytetu Śląskiego (Projekt Biblioteki Uniwersyteckiej, 2003, s. 2–3). Był to pierwszy zwiastun zapowiadający zmaterializowanie planów budowy nowocze-

snego gmachu uniwersyteckiej księżnicy. Kolejne spotkanie poświęcone prezentacji wizji architektonicznych CINIb-y odbyło się w 2004 r. również w Rektoracie, w trakcie którego przedłożono plany inwestycyjne oraz omówiono bieżącą działalność księżnicy (Centrum Informacji Naukowej, 2004, s. 2–3). Budowa nadal jednak nie rozpoczynała się. Sytuacja zmieniła się, kiedy pojawił się pomysł połączenia sił dwóch uczelni i budowy biblioteki dla Akademii Ekonomicznej (AE) i Uniwersytetu Śląskiego (Trzmiel, 2008, s. 20–21). Ostatecznie przygotowano projekt, dzięki któremu pozyskano środki z Unii Europejskiej, które umożliwiły realizację tej inwestycji.

Następnym konkretnym krokiem w kierunku urzeczywistnienia budowy była konferencja prasowa, która odbyła się w Rektoracie UŚ. Podczas spotkania został przedstawiony zakres wspólnych działań UŚ i AE w celu stworzenia nowoczesnej biblioteki (Sikora, 2009, s. 9). Wydarzeniem znaczącym dla środowiska naukowego było wmurowanie kamienia węgielnego w 2010 r. pod budowę CINIb-y. Jak stwierdzono podczas uroczystości: „Nowoczesna biblioteka naukowa spełniać będzie standardy XXI w. w zakresie udostępniania informacji niezbędnej do realizacji programów studiów obu uczelni, poprawy jakości nauczania poprzez zwiększenie potencjału badawczego, zwiększenie dostępności literatury naukowej w regionie oraz zwiększenie roli Uniwersytetu Śląskiego i Akademii Ekonomicznej w międzynarodowych relacjach naukowych” (Wmurowanie kamieni węgielnych, 2010, s. 16). Po niespełna trzech latach intensywnych działań cel ten został osiągnięty. Zarówno pomysł, jak i projekt na nowoczesną bibliotekę jeszcze przed otwarciem dla czytelników został doceniony w kilku prestiżowych konkursach: Laury studenckie (2009) – nagroda honorowa, Śląskie na 5 (2010) – wyróżnienie, Fundusze dla Nauki (2011) – wyróżnienie, Obiekt Roku (2011) – nagroda główna i wyróżnienie Grand Prix, CINIbA wśród 101 najciekawszych budynków dekady (2012) (Witek, 2012, s. 9) oraz „Polski Cement w Architekturze” (2013) – nagroda główna (CINIbA, 2013, s. 4–5). Dla użytkowników, którzy niebawem mieli przekroczyć próg biblioteki, najważniejszą sprawą była jednak funkcjonalność oferowanych rozwiązań.

Po wielu latach oczekiwania marzenia studentów i pracowników uczelni zostały spełnione. Szczególnym więc wydarzeniem dla środowiska była inauguracja CINIb-y, która odbyła się 12 października 2012 r. z udziałem przedstawicieli władz uczelni, pracowników naukowych i studentów, środowisk biznesu, polityki, kultury i sztuki, a także bibliotekarzy akademickich. Centrum zapewnia szeroki dostęp do krajowych publikacji naukowych w postaci tradycyjnej i elektronicznej. Możliwy stał się również dostęp do światowych baz danych. Gmach oferuje czytelnikom zbiór liczący blisko miliona woluminów książek i czasopism (Sikora, 2012a, s. 10). CINIbA wpisuje się coraz mocniej w pejzaż kampusu uniwersyteckiego. Ogłoszono nawet konkurs na exlibris CINIb-y, którego organizatorem byli CINIbA oraz

Instytut Sztuki UŚ, a wykonawcami studenci tegoż Instytutu. Przygotowali oni projekty graficzne w oparciu o tradycyjne techniki graficzne (Ex Libris CINIbA, 2014, s. 4).

Czwarte urodziny CINIb-y były okazją do podsumowania dotychczasowej pracy i refleksji nad przyszłością. Przy wielu okazjach podkreślano, że jest to biblioteka otwarta zarówno dla pracowników naukowych i studentów środowiska akademickiego, jak i dla mieszkańców Katowic. Centrum organizuje zajęcia dla młodzieży, warsztaty dla seniorów, profesjonalne szkolenia dla aktywnych zawodowo oraz wiele imprez o charakterze edukacyjnym, kulturowym i naukowym (Nęcka, 2016, s. 5).

Aktywność w uczelni i zaangażowanie na rzecz środowiska sprawiły, że Centrum Informacji Naukowej i Biblioteka Akademicka znalazły się wśród laureatów regionalnego konkursu Lodołamacz 2018, zdobywając pierwsze miejsce w kategorii „przyjazna przestrzeń publiczna”. Kapituła konkursu doceniła wspólną przestrzeń Uniwersytetów Śląskiego i Ekonomicznego w Katowicach jako najlepsze rozwiązanie architektoniczne i urbanistyczne z dostosowaniem dla potrzeb osób niepełnosprawnych (Nęcka, 2018, s. 4).

Zwieńczeniem wieloletniej pracy księżnicy akademickiej były obchody jubileuszu 50-lecia działalności Biblioteki Uniwersytetu Śląskiego, które otworzył rektor Uniwersytetu Śląskiego prof. dr hab. Andrzej Kowalczyk. W skierowanym do uczestników wystąpieniu rektor powiedział, że: „50 lat pracy pozwala mówić teraz o Uniwersytecie kompletnym, którego ważnym elementem, sercem, jest właśnie Centrum Informacji Naukowej i Biblioteka Akademicka” (Markowska, 2018, s. 12). Następnie głos zabrała Wanda Dziadkiewicz dyrektor biblioteki (1982–2003), przybliżając zebranym historię księżnicy oraz najważniejsze fakty z jej życia. Miłym akcentem było wręczenie przez dr Joannę Pasztaleniec-Jarzyńską, prezesa Stowarzyszenia Bibliotekarzy Polskich, dyrektorowi CINIb-y prof. dr hab. Dariuszowi Pawelcowi medalu w dowód uznania przyznany Bibliotece UŚ przez Zarząd Główny SBP. Medale za zaangażowanie w pracę z rąk rektora UŚ otrzymali również pracownicy Biblioteki. Zwieńczeniem uroczystości była prezentacja tzw. trylogii Biblioteki, która ukazała się w serii „Biblioteka Otwarta”: *Biblioteka Uniwersytetu Śląskiego w pięćdziesięciolecie istnienia*, *Biblioteki specjalistyczne Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach*, *Kolekcje w zbiorach Bibliotek Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach*, pod red. Marii Kycler, Dariusza Pawelca i Bogumiły Warząchowskiej, jako kompendium wiedzy o historii, funkcjonowaniu i pracy bibliotek (Markowska, 2018, s. 13).

Nowoczesne formy opracowania i udostępniania zbiorów

Lata 90. XX w. były początkiem komputeryzacji w Bibliotece Uniwersytetu Śląskiego. Wprowadzenie technik komputerowych w miejsce tradycyjnych sposobów działalności bibliotek wynikało nie tylko z trendów

ogólnoświatowych, ale z faktu ciągłego przyrostu informacji, do której należało mieć szybki i sprawny dostęp. Prace nad komputeryzacją biblioteki wiązały się z opracowaniem systemu informatycznego. Pierwszy wykorzystywał standard pakietu MICRO/ISIS nieodpłatnie rozpowszechnianego przez UNESCO (Kowalski, 1993, s. 6). Jednak oprogramowanie to nie było gotowym systemem obsługi biblioteki, gdyż dopiero na jego podstawie programiści z Centrum Techniki Obliczeniowej stworzyli struktury baz danych i sposoby ich obsługi. Do dyspozycji użytkowników oddano wówczas pełne bazy danych (Baza Wykaz, Baza Odbiór, Baza Dorobek, Baza Katalog) udostępnione przez Polską Fundację Upowszechniania Nauki. Równoległe do prowadzonych prac informatycznych dokonywano zakupów niezbędnego sprzętu komputerowego, głównie z myślą o polepszeniu obsługi użytkowników biblioteki. O pracach nad komputeryzacją informatyk biblioteczny pisze: „Miejmy nadzieje, że mimo ciągłych niedostatków finansowych komputeryzacja Biblioteki Głównej posuwać się będzie może nie w zawrotnym tempie, ale przynajmniej we właściwym kierunku” (Kowalski, 1993, s. 7).

Na temat rozwoju sieci komputerowych i usług informacyjnych „Gazeta Uniwersytecka UŚ” w 1994 r. opublikowała cykl artykułów Macieja Uhliga przybliżających pracownikom naukowym i studentom usługi Internetu. Informacje te były ważne również dla służb bibliotecznych, które doceniały możliwości nowego narzędzia, jakim jest Internet. Obszerny artykuł M. Uhliga wskazał bibliotekarzom zalety Internetu i systemu WWW, zwłaszcza że, jak zaznaczył, na zachodzie już „wdrażano nowe technologie w celu utworzenia jednolitej zintegrowanej uniwersalnej biblioteki złożonej z wielu różnych zasobów, począwszy od informacji udostępnianych przez indywidualne osoby, aż do zbiorów gromadzonych przez profesjonalne biblioteki i zasoby danych udostępniane przez uczonych” (Uhlig, 1995, s. 10).

Śląska uczelnia nie pozostawała w tyle, gdyż w 1996 r., podczas międzynarodowej konferencji naukowej *Elektroniczna biblioteka dzisiaj*, nastąpiła inauguracja sieciowego systemu rozpowszechniania baz danych. System połączył biblioteki akademickie Katowic i Opola. Przybliżając to niecodzienne wydarzenie, napisano: „System [...] to elektroniczna biblioteka, która zdolna jest zgromadzić niewyobrażalnie wielką ilość informacji i udostępnić ją bez przerwy o każdej porze dnia i nocy, w jednym czasie dowolnej ilości użytkowników podłączonych w dowolnym miejscu do sieci komputerowej” (F.S., 1996, s. 1). Tak duże przedsięwzięcie mogło być zrealizowane w Uniwersytecie Śląskim dzięki środkom uzyskanym z programu Tempus we współpracy z Akademią Ekonomiczną (obecnie Uniwersytet Ekonomiczny) w Katowicach, uniwersytetami w Opolu, Tours, Trewirze i Brukseli.

Uruchomienie sieciowego systemu baz danych InfoWare CD/HD, odbiło się szerokim echem w środowisku uczelnianym, a jego działanie i wykorzystanie zostało szczegółowo omówione na łamach „Gazety Uniwersyteckiej UŚ” przez pracowników Biblioteki Głównej: Andrzeja Koziarę

(Koziara, 1996, s. 4) i Aleksandrę Kasper (Kasper, 1996, s. 8–9). Z kolei prof. Grzegorz Racki pisał o zakupie przez Bibliotekę Główną i wykorzystaniu przez środowisko naukowe prestiżowych baz elektronicznych do poznawania na bieżąco stanu i trendów rozwojowych współczesnej nauki (Racki, 1997, s. 8–9), a także o nowej bazie danych dla nauk humanistycznych (Racki, 1999a, s. 30). Natomiast uruchomienie nowej strony WWW Biblioteki Główniej ułatwiało docieranie do informacji o zbiorach w sieci Uniwersytetu Śląskiego, jak również zapewniało informację o zasobach bibliotek polskich i zagranicznych (Drabek, Pulikowski, 1998, s. 29).

Rozwój sieci komputerowej to nie tylko lepszy dostęp do wiedzy, to także sposobność do tworzenia wspólnych przedsięwzięć w celu sprawnego przepływu informacji. Zorganizowanie Konferencji Górnośląskiego Konsorcjum Bibliotek Naukowych pod hasłem *Biblioteka elektroniczna dzisiaj* było okazją do wymiany doświadczeń w zakresie wykorzystania baz danych na CD-ROM w sieciach komputerowych (Dziadkiewicz, 1999, s. 4). Konsorcjum Fundacji Sorosa i EBSCO Publishing, o którym pisze GU, dawało możliwość elektronicznego dostępu do pełnotekstowych czasopism naukowych w bibliotekach naukowych na zasadach bezpłatnego testowania (Biblioteka Uniwersytetu Śląskiego, 1999, s. 26). Szerokie możliwości dostępu do elektronicznych czasopism pełnotekstowych z zakresu nauk społecznych, humanistycznych i ścisłych (zbiór aktualizowany co tydzień) oferowało również konsorcjum Kluwer Academic Publisher (Konsorcjum, 2003, s. 15). Z każdym rokiem testowane były nowe bazy i serwisy informacyjne, a także uaktualniana strona domowa Biblioteki Uniwersytetu Śląskiego (Kaszper, 2000, s. 20–21; Kaszper, 2006, s. 30) z zachowaniem zasad dostępu do licencjonowanych źródeł elektronicznych (Kaszper, 2007, s. 29). Znaczny postęp w obsłudze czytelników stwarzał „system Onelog, który pozwalał na łatwy dostęp do zasobów informacji elektronicznej – baz danych oraz czasopism elektronicznych – użytkownikom łączącym się z komputerów zlokalizowanych poza siecią Uniwersytetu Śląskiego” (Kaszper, 2005, s. 22). Użytkownicy informowani byli również o wszelkich nowościach i zmianach zarówno za pośrednictwem „Gazety Uniwersyteckiej UŚ”, jak też w wydawanych i uaktualnianych informatorach, ulotkach i bieżących komunikatach na stronie WWW biblioteki.

Dużym usprawnieniem w pozyskiwaniu i wypożyczaniu literatury było uruchomienie katalogu komputerowego i możliwość zamawiania książek z każdego stanowiska mającego dostęp do Internetu (Dec, 2002c, s. 26). Przy korzystaniu z katalogu komputerowego jako szybkiej formy zamawiania książek zarówno do korzystania na miejscu, jak i do wypożyczenia na zewnątrz potrzebna była stała współpraca bibliotekarzy i czytelników, o czym szczegółowo pisała Renata Dec w kolejnym artykule na łamach gazety (Dec, 2002b, s. 17). Kontynuacją tej wypowiedzi była refleksja Moniki Skowron, która oczami czytelnika i bibliotekarza wskazywała na pewne praktyczne aspekty

korzystania z biblioteki (Skowron, 2003, s. 10–11). Nietrudno zauważyć, że współczesna biblioteka akademicka w coraz większym zakresie współtworzy nowoczesne społeczeństwo informacyjne, poszerzając zakres usług i udoskonalając sposoby dostępu do zasobów wiedzy, z wykorzystaniem specjalistycznych technologii informatycznych (Witek, Zięba, 2008, s. 22).

O stworzenie przyjaznego miejsca do pracy naukowej i dydaktycznej zabiegali pracownicy Biblioteki Uniwersytetu Śląskiego. W tych staraniach podkreślali jednak współpracę nauczycieli akademickich z bibliotekarzami i studentami. Oferta pracowników biblioteki dotyczyła dydaktyki bibliotecznej, niezbędnej na wszystkich poziomach studiowania, począwszy od przysposobienia bibliotecznego dla początkujących studentów, a kończąc na propozycjach dla słuchaczy studiów doktoranckich. Pisano o tym, że: „Dydaktyczna rola biblioteki uczelnianej polega na kształtowaniu studenta jako użytkownika informacji – na nauczaniu go korzystania z informacji, na rozwijaniu w nim samodzielności i inicjatywy w tym zakresie” (Kycler, Warząchowska, 2002, s. 14). Dopełnieniem przedstawionej oferty dydaktycznej był szczegółowy program realizowania jej zarówno dla studentów, jak i dla nauczycieli akademickich.

Warto zaznaczyć, że Biblioteka UŚ, obok działalności dydaktycznej prowadziła szeroką działalność usługową za pośrednictwem czytelni, wypożyczalni miejscowej i międzybibliotecznej. Dzięki wieloletniej współpracy z bibliotekami akademickimi w Polsce i za granicą z usług wypożyczalni międzybibliotecznej korzystają przede wszystkim studenci ostatnich lat piszący prace licencjackie, magisterskie, ale także doktoranci i sami pracownicy uczelni (Kuś, 2004, s. 37). Taka forma współpracy umożliwia zdobycie potrzebnej literatury bez konieczności wyjazdu do odległej biblioteki i jest dużym ułatwieniem dla czytelników niepełnosprawnych.

Z myślą o tej grupie użytkowników wydrukowano artykuł przybliżający przebieg konferencji zatytułowanej *Biblioteki współczesne wobec czytelników niepełnosprawnych – budownictwo i wyposażenie* (Dec, 2002a, s. 11). Autorka tekstu zwróciła w nim uwagę na budownictwo biblioteczne, wyposażenie i sprzęt oraz zapewnienie dostępu do literatury dla wszystkich grup użytkowników, a zwłaszcza dla osób z różnego typu niepełnosprawnościami, których jest wprawdzie niewielki procent wśród korzystających, ale wymagają oni szczególnej troski. Powoływano się na dobre rozwiązania architektoniczne i organizacyjne wielu polskich bibliotek, wskazując przy tym na poszerzenie dostępu do zbiorów dla osób niepełnosprawnych poprzez wprowadzenie znacznej liczby dokumentów do Śląskiej Biblioteki Cyfrowej (ŚBC). Takie działania mogły być zrealizowane dzięki projektowi *Dostosowanie zasobu Śląskiej Biblioteki Cyfrowej do rozszerzonego dostępu internetowego – RID* (Waga, Drabek, 2010, s. 24–25) Nietrudno zauważyć, że współczesne biblioteki w coraz większym zakresie i coraz częściej współtworzą społeczeństwo informacyjne otwarte na różnorodnego użytkownika.

Dużym udogodnieniem dla badaczy kulturowego dziedzictwa Śląska stało się oficjalne otwarcie w 2006 r. ŚBC, która została utworzona na mocy porozumienia pomiędzy Biblioteką Śląską a Uniwersytetem Śląskim. Ta nowa forma udostępniania zbiorów w ich historycznej i współczesnej różnorodności miała na celu prezentację w Internecie materiałów znajdujących się w bibliotekach śląskich objętych konsorcjum, jak również z innych zasobów włączonych w krajowy system bibliotek cyfrowych (Waga, 2006, s. 19). Z obserwacji i przeprowadzonych badań wynika, że ŚBC cieszyła się dużym zainteresowaniem. Chociaż była jedną z najmłodszych Bibliotek Cyfrowych w Polsce po kilku miesiącach od otwarcia osiągnęła liczbę 1000 wirtualnych publikacji i odnotowała ponad pół miliona odwiedzin (Ponad, 2007, s. 29). Wkład Uniwersytetu Śląskiego w zasoby biblioteki cyfrowej powiększał się z każdym miesiącem i choć był to może skromny udział w skali całej kolekcji, to jednak cieszył fakt, że liczba odwiedzin strony rosła, o czym świadczyło przekroczenie drzwi Śląskiej Biblioteki Cyfrowej przez milionowego czytelnika (Drabek, 2007, s. 28). ŚBC to również miejsce, gdzie zostały zabezpieczone zbiory archiwalne i cenne dokumenty dostarczone przez prywatnych ofiarodawców, którzy chcieli zachować pamięć o minionych wydarzeniach (Sztuka, 2010, s. 20).

W lipcu 2016 r. minęło 10 lat od założenia Śląskiej Biblioteki Cyfrowej będącej jedną z pięciu największych polskich bibliotek cyfrowych i drugą pośród cyfrowych bibliotek specjalistycznych (Drabek, 2016, s. 23). W ciągu dekady podejmowano szereg inicjatyw, projektów i działań zmierzających do powiększania elektronicznych zasobów. Zaproszone do współpracy instytucje z województwa śląskiego i opolskiego umieściły w ŚBC blisko 220 tys. publikacji, które miały ponad 50 milionów odsłon. Dzięki tak bogatym i różnorodnym zbiorom ŚBC stała się wartościowym źródłem dla badaczy poszukujących tekstów naukowych i tych wszystkich, którzy są zainteresowani literaturą dydaktyczną i użytkową.

Biblioteki specjalistyczne w systemie biblioteczno-informacyjnym

Biblioteki specjalistyczne w Uniwersytecie Śląskim dysponują pokaźnym zbiorem literatury służącej pracownikom naukowym i studentom macierzystych wydziałów. Tworzone w strukturach wydziałów zatrudniają nie tylko bibliotekarzy, ale często wykwalifikowanych pracowników dziedzinowych, którzy wspólnie z kadrą naukowo-dydaktyczną kształtują księgozbiór bibliotek na użytek całej społeczności akademickiej. Szerokie kontakty środowiska naukowego z ogólnopolskim i międzynarodowym światem akademickim sprawiają, że ta współpraca nie tylko buduje relacje interpersonalne, ale przynosi konkretne korzyści dla uczelni.

Biblioteka Polonistyczna została dostrzeżona przez środowisko akademickie nie tylko dlatego, że od trzech lat funkcjonowała w innym budynku

i otoczeniu. Przeniesione z Sosnowca do Katowic polonistyka, bibliotekoznawstwo i kulturoznawstwo odziedziczyły budynek przedwojenny, który pierwotnie był siedzibą różnego rodzaju urzędów administracji (Rzońca, 1994, s. 3). Magazyny biblioteczne znalazły swoje miejsce w piwnicach, gdzie brak dostatecznej wentylacji, klimatyzacji, sezonowego ogrzewania oraz płatanina rur wodnych i kanalizacyjnych niedostatecznie szczelnych sprawiły, że „znaczna część liczącego ponad 100 tysięcy tomów księgozbioru biblioteki polonistycznej została zaatakowana przez nieznaną jeszcze gatunek grzyba” (Rzońca, 1994, s. 2). W związku z tym pracownicy naukowcy i studenci, na progu sesji egzaminacyjnej, zostali pozbawieni dostępu do prawie całego księgozbioru. Sytuacja ta wywołała polemikę, o czym pisano na łamach „Gazety Uniwersyteckiej UŚ”. Prof. dr hab. Zbigniew Żmigrodzki z Instytutu Bibliotekoznawstwa i Informacji Naukowej, Kierownik Zakładu Bibliologii i Informacji Naukowej, wyraził zdziwienie, „jak mogło dojść do zaatakowania książek Biblioteki Polonistycznej przez szkodliwe drobnoustroje, skoro w tym samym budynku mieści się Instytut Bibliotekoznawstwa [...a w nim pracuje] czołowy polski specjalista, w zakresie ochrony książki, będący autorem jedynego obszernego podręcznika akademickiego w tej dziedzinie, prof. dr hab. inż. Bronisław Zyska” (List, 1994, s. 2). Źródłem rozgoryczenia prof. Z. Żmigrodzkiego było poczucie całkowitego braku współpracy między Instytutem Bibliotekoznawstwa, macierzystą biblioteką wydziałową i władzami uczelni. Następnie głos zabrał rzecznik prasowy UŚ, dając równocześnie wyjaśnienie dla lokalnej redakcji prasy, radia i telewizji, od miesiąca zainteresowanej wydarzeniem na uczelni. Rzecznik dodał, że rektor UŚ powołał komisję do oceny sytuacji w bibliotece polonistycznej, która to po oględzinach magazynu biblioteki i księgozbioru oraz wysłuchaniu wyjaśnień właściwych służb uczelni podjęła stosowne decyzje (Szpor, 1994b, s. 2). Po miesiącu w kolejnym numerze „Gazety Uniwersyteckiej UŚ” rzecznik zakomunikował, że „najważniejszą nowością jest gotowa ekspertyza zlecona przez władze Wydziału Zakładowi Technik Biologicznych »Fungotest« w Katowicach” (Szpor, 1994a, s. 6), dzięki której można było wprowadzić w życie konkretne zalecenia. Całe przedsięwzięcie wymagało kolejnych ocen komisji uczelnianej z uwzględnieniem opinii prof. B. Zyski i zdania bezpośrednio zainteresowanego sprawą, kierownika biblioteki polonistycznej Elżbiety Pietrzyk. Włączenie się gazety uczelnianej i komentowanie zaistniałej sytuacji było świadectwem sprawnego przepływu informacji i z pewnością przyspieszyło tempo prac nad ochroną zagrożonego zbioru.

Wyrosła z dobrego drzewa to tytuł artykułu, który ukazał się w 2002 r. w kilka miesięcy po powołaniu do życia Wydziału Teologicznego, a wraz z nim Biblioteki Teologicznej, utworzonej z przekształcenia Biblioteki Wyższego Śląskiego Seminarium Duchownego. W zaprezentowanym materiale omówiono historię powołania do życia w okresie międzywojennym semina-

rium, a w nim biblioteki. Ukazano także proces przekształcania ksiąźnicy seminaryjnej w placówkę naukowo-dydaktyczną służącą nie tylko klerykom, ale całej społeczności akademickiej (Warzachowska, 2002, s. 25–26). Zarysowane dzieje jednej z najstarszych bibliotek specjalistycznych w systemie biblioteczno-informacyjnym uczelni otwierają kolejne drzwi do polskiej i światowej literatury. W bibliotece zatrudniani są nie tylko bibliotekoznawcy, ale specjaliści z teologii i historii, którzy z dużym zaangażowaniem poznają tajniki pracy bibliotecznej (Olszowy, 2003, s. 21). Ta różnorodność umożliwia prowadzenie wielu badań i podejmowanie działalności szkoleniowych, promocyjnych, wystawienniczych.

Zorganizowana przez pracowników Biblioteki Teologicznej ogólnopolska konferencja *Problematyka księgozbiorów klasztornych i kościelnych* przyciągnęła nie tylko bibliotekarzy ze środowiska śląskiego, ale także osoby reprezentujące Federację Bibliotek Kościelnych „Fides”, która jest ogólnopolskim stowarzyszeniem bibliotek kościelnych, oraz przedstawiciele archiwów i muzeów, a także pracowników naukowych z macierzystej uczelni (Warzachowska, 2007b, s. 26). Podczas konferencji zaprezentowano cenne zbiory z ksiąźnicy katowickiej, a także omówiono inne „skarby” z bibliotek kościelnych, które stanowią Księgozbiór Wirtualny Federacji Bibliotek Kościelnych „Fides”.

Kolejnym ważnym wydarzeniem w Bibliotece Teologicznej było 13. Walne Zgromadzenie Federacji Bibliotek Kościelnych „Fides”. Spotkanie w Katowicach było okazją do zaprezentowania teologicznego księgozbioru i jego cennych kolekcji. Była to też sposobność do promowania dóbr kultury Ziemi Śląskiej, które są zgromadzone w Muzeum Archidiecezjalnym, Bibliotece Akademii Muzycznej i Bibliotece Śląskiej (Warzachowska, 2007a, s. 21).

W sposób szczególny promował Bibliotekę Teologiczną prodziekan ds. nauki Wydziału Teologicznego dr hab. Jacek Kempa. W obszernym wywiadzie przedstawił historię teologicznej ksiąźnicy, sposoby nabywania ksiąźek i czasopism, źródła finansowania oraz omówił prawo własności do zgromadzonego zasobu. Wskazał przy tym na obszerne kolekcje przekazane do Biblioteki a pochodzące z prywatnych księgozbiorów kapłańskich i darczyńców świeckich. Nie pominął także źródeł literatury zagranicznej, prac naukowych pracowników Wydziału Teologicznego, *silesiaców* i publikacji interdyscyplinarnych. Tak bogaty zbiór jest udostępniany nie tylko społeczności akademickiej, ale i innym użytkownikom poprzez wypożyczenia międzybiblieczne (Sikora, 2016, s. 6–8).

Biblioteka Teologiczna to również miejsce spotkań uczonych i badaczy. Utworzone w 2017 r. Centrum Studiów nad Gnostycyzmem i Dokumentami Pokrewnymi dysponuje kolekcją ks. prof. zw. dr. hab. Wincentego Myszora, pierwszego dziekana Wydziału Teologicznego, patrologa, badacza gnostycyzmu i znakomitego bibliofila. To wokół tego księgozbioru, zgromadzonych

źródeł, materiałów archiwalnych i dokumentacji bibliograficznej prowadzone są badania nad historią starożytnego Kościoła i tematami pokrewnymi oraz realizowane są zadania bieżące związane z planem wydawniczym (Sowińska, 2017, s. 21).

Wśród bibliotek specjalistycznych dużym zainteresowaniem cieszą się także biblioteki językowe. Działalność w Katowicach Biblioteki Niemieckiej, utworzonej dzięki porozumieniu podpisanemu przez Uniwersytet Śląski z Instytutem Goethego od wielu lat integruje wszystkie osoby, które interesują się językiem i kulturą niemiecką oraz poszukują informacji o Niemczech. Jak piszą autorki artykułu: „czytelnicy mają możliwość przeszukiwania i wypożyczania zbiorów, oglądania filmów, słuchania muzyki, korzystania z komputera i wykonywania kserokopii” (Grabarska, Kwiecień, 2002, s. 18–19), a to wszystko sprawia, że biblioteka staje się miejscem szczególnie przyjaznym czytelnikowi.

Podpisanie porozumienia o współpracy pomiędzy Ambasadą Stanów Zjednoczonych RP i Uniwersytetem Śląskim, na mocy którego w Bibliotece UŚ zostało utworzone Amerykańskie Centrum Kultury i Informacji „American Corner”, było natomiast początkiem promowania literatury anglojęzycznej i propagowania kultury amerykańskiej (Necka, 2012, s. 4).

Biblioteka Śląska (BŚ)

Biblioteka Śląska jest jedną z pierwszych placówek kulturalno-oświatowych Katowic utworzonych w II Rzeczypospolitej. Prężnie powiększający się księgozbiór z biegiem czasu stał się zapleczem naukowo-badawczym dla śląskiej *Alma Mater*. Dlatego też otwarcie nowego gmachu BŚ było doniosłym wydarzeniem nie tylko w życiu kulturalnym regionu, ale i dla całego środowiska akademickiego. W „Gazecie Uniwersyteckiej UŚ” podkreślano m.in. dogodną lokalizację: „biblioteka znajduje się [...] w centrum akademickim Katowic [...] pomiędzy osiedlem Paderewskiego, a siedzibami Uniwersytetu Śląskiego, Politechniki Śląskiej, Akademii Ekonomicznej i Akademii Muzycznej” (Ruszniaik, 1998, s. 17). Takie usytuowanie śląskiej księżnicy ułatwiało dostęp do zbiorów szerokim gronom czytelników. Ponadto w placówce organizowane są regularnie ekspozycje tematyczne i okolicznościowe z wykorzystaniem własnych zbiorów oraz promocje książek. Przykładem może być tradycja czwartkowych spotkań w BŚ, podczas których odbywają się prezentacje wartościowej literatury, a te najcenniejsze otrzymują nominacje do Śląskiego Wawrzynu Literackiego – nagrody BŚ (Biczowska, 2003, s. 20–21; Sznicer, 2005, s. 33) oraz spotkania popularyzujące kulturę śląską i literaturę, zwłaszcza dawną (Biczowska, 2003, s. 29).

Nie uszło uwadze redakcji otwarcie pracowni konserwacji w BŚ, wyposażonej w nowoczesną komorę próżniową. Pracownia, zaprojektowana przez prof. Leonarda Ogiermana z Politechniki Śląskiej (późniejszego pracownika

Instytutu Bibliotekoznawstwa i Informatyki Naukowej) i prof. Józefa Śliwioka z UŚ, miała zajmować się rozpoznawaniem grzybów i bakterii niszczących książki, a także kompleksową konserwacją książek (Pracownia konserwacji książki, 1994, s. 8). Po kilku latach załóżki podobnej pracowni powstały na Wydziale Filologicznym przy Instytucie Bibliotekoznawstwa i Informatyki Naukowej Uniwersytetu Śląskiego.

Bibliotek Śląska promuje nie tylko własne zbiory, ale też działalność naukową i publikacyjną. Na łamach „Gazety Uniwersyteckiej UŚ” prezentowano czasopismo „Guliwer”, którego redakcja mieści się w BŚ. Z periodykiem współpracują badacze literatury dziecięcej z rodzimego uniwersytetu i innych ośrodków naukowych w Polsce. Artykuł z „Gazety Uniwersyteckiej UŚ” promował pismo w środowisku akademickim i zachęcał do współpracy z nim (AP, 2004, s. 38).

Biblioteki zagraniczne

„Gazeta Uniwersytecka UŚ” nie ogranicza się tylko do problematyki lokalnego środowiska uczelnianego. Kontakty pracowników naukowych Uniwersytetu Śląskiego z innymi ośrodkami akademickimi były dobrą okazją do poznania nie tylko samej uczelni zagranicznej, ale również jej zaplecza naukowo-badawczego, jakim są biblioteki. O jednej z nich można było przeczytać na łamach gazety: „Biblioteka założona na początku XX wieku w Hamburgu przez niemieckiego historyka sztuki Aby Warburga, przekształcona z czasem w prywatny, a następnie uniwersytecki instytut naukowy jest wyjątkowym zjawiskiem w humanistyce europejskiej XX wieku...” (Wilczek, 1997, s. 24). Ta wyjątkowość zasadzała się na interdyscyplinarnym charakterze placówki wynikającym z koncepcji założyciela zakładającej ścisły związek między funkcjonującą biblioteką a prowadzeniem badań nad kulturą. W 1933 r. Instytut wraz z biblioteką, liczącą wówczas 60 tys. wol., przeniósł się do Londynu i tam od okresu powojennego funkcjonował już jako część Uniwersytetu Londyńskiego. Obecnie Biblioteka Instytutu liczy ok. 350 tys. pozycji. Zachowuje swój pierwotny układ systematyczny, kultywując nieprzerwanie tradycje założycielskie (Wilczek, 1998, s. 24). Gromadzona przez wiele lat biblioteka nieprzerwanie służy swoim zasobem filologom, historykom, teologom i wielu badaczom szeroko rozumianych dyscyplin humanistycznych, również pracownikom Uniwersytetu Śląskiego.

Wiele cennych informacji o bibliotekach polskich prywatnych i instytucjonalizowanych znajdujących się poza granicami kraju przynosi opracowanie Mariusza Kubika. Autor przybliżył sylwetkę Marii Danilewicz-Zielińskiej pisarki, która niemal całe swoje życie spędziła na emigracji, pracując w bibliotekach polonijnych. Początki jej pracy bibliotecznej sięgają przedwojnia w Bibliotece Narodowej w Warszawie, a następnie na drodze emigracyjnej wędrowni stanęła Biblioteka Polska w Paryżu. Ostatecznie

M. Danilewicz-Zielińska podjęła pracę w Bibliotece Polskiej w Londynie, gdzie przyczyniła się do rozwoju organizacji tej placówki. Równoległe do prac bibliotecznych prowadziła działalność badawczą i publikacyjną, wydając wiele książek i opracowań bibliograficznych. Po śmierci męża koleje losu skierowały ją do Portugalii, gdzie ponownie wyszła za mąż, a dom Marii Danilewicz-Zielińskiej, pełen książek, na wiele lat stał się oazą polskości. Informacja w prasie o pożarze, w którym prawie całkowicie spłonął zgromadzony przez lata księgozbiór M. Danilewicz-Zielińskiej i jej męża – wykładowcy, kolekcjonera książek i map – uświadomiła środowisku naukowemu, jak wielką stratę ponieśli nie tylko oni jako właściciele, ale wszyscy, którzy mogli korzystać ze zbiorów, przede wszystkim badacze powojennych dziejów emigracji (Kubik, 2001, s. 36–37).

Uwadze środowiska uniwersyteckiego nie mogła ująć bogata archiwalna kolekcja Franciszki i Stefana Themersonów, przekazana z londyńskiego Themerson Archive do Uniwersytetu Śląskiego. Otrzymany zbiór tworzą książki, rysunki, plakaty, projekty okładek, kolekcja obcojęzycznych awangardowych czasopism, rękopisy i maszynopisy oraz zbiory stanowiące kontekst dla twórczości kulturalnej Themersonów (Bytomska, 2002, s. 31, 45). Dzięki determinacji i zapobiegliwości uczonych z Uniwersytetu, a także upublicznieniu informacji o różnych aspektach cennych zbiorów, będzie możliwe dogłębne badanie kultury i literatury emigracyjnej.

Wyjazdy studyjne były dobrą okazją do poznawania bibliotek w sąsiadujących krajach i dawały możliwość konfrontacji bibliotekarstwa zagranicznego z polskim. Biblioteka Główna Uniwersytetu im. F. Palackiego, zwana popularnie Arsenalem, po kapitalnym remoncie przekształciła się w nowoczesną placówkę naukową. Uniwersytet zyskał miejsce do pracy naukowej, które zostało wyposażone w sprzęt komputerowy z dostępem do katalogów elektronicznych innych bibliotek czeskich i zagranicznych. W artykule z gazety UŚ omówiono szczegółowo strukturę organizacyjną ołomunieckiej księżnicy, co dało wyobrażenie o stanie księgozbioru, formach udostępniania i pracy tej placówki (Gacińska, 2001, s. 8). Z kolei wizyta w Państwowej Bibliotece Naukowej, której początki sięgają 1568 roku, uświadomiła zwiedzającym to, że już przed wiekami gromadzono tu uniwersalny księgozbiór z myślą o ołomunieckich uczelniach, ze szczególnym uwzględnieniem nauk humanistycznych. Kilkuwiekowe piśmiennictwo wzbogacane było o aktualne pozycje dzięki egzemplarzowi obowiązkowemu. Tak znakomity zasób udostępniany jest szerokiej publiczności, a zwłaszcza pracownikom naukowym i studentom. Mimo że wszelkie usługi biblioteczne są odpłatne, począwszy od rejestracji, poprzez wypożyczenia międzybiblioteczne i korzystanie z Internetu, to jednak frekwencja użytkowników jest imponująca. Poznanie bibliotek naukowych z sąsiedniego kraju pozwoliło także na podpatrzenie innych rozwiązań architektonicznych i strukturalnych, w tym form udostępniania zbiorów.

Instytut Bibliotekoznawstwa i Informacji Naukowej (IBiIN)

Instytut Bibliotekoznawstwa i Informacji Naukowej na Uniwersytecie Śląskim powołano do życia w 1974 r. i od tego czasu kształcił on studentów w systemie dziennym i zaocznym na przyszłych bibliotekarzy dla ogólnopolskiej i lokalnej sieci bibliotek naukowych, publicznych, szkolnych i resortowych. O początkach tworzącego się najpierw Zakładu Bibliotekoznawstwa i Informacji Naukowej w obrębie Instytutu Filologii Polskiej, a następnie Instytutu Bibliotekoznawstwa i Informacji Naukowej, wspomina pierwszy jego dyrektor Adam Jarosz tak: „Tworzyliśmy ten kierunek błyskawicznie, odpowiadając na ogromne zapotrzebowanie na wykształconych specjalistów w tej dziedzinie. Sieć bibliotek stale rosła, a bibliotekarze kształcili się w Krakowie czy Wrocławiu” (Sztuka, 2008, s. 19). Wielu absolwentów kierunków prowadzonych w IBiIN pracuje w Bibliotece Głównej UŚ i bibliotekach specjalistycznych na wydziałach, utrzymując stały kontakt z Instytutem poprzez opiekę nad praktykami studenckimi, udział w konferencjach, sympozjach i wspólnych przedsięwzięciach.

W prężnie rozwijającym się Instytucie, oprócz specjalistycznych Zakładów utworzono pracownię konserwatorską. Początkowo badania nad fizykochemicznymi i wytrzymałościowymi własnościami papieru prowadził prof. B. Zyska. Jednak zasadnicze prace konserwatorskie rozpoczęto pod kierunkiem prof. Leonarda Ogiermana, który z wykształcenia był chemikiem, ale także bibliofilem i kolekcjonerem. Działalność pracowni była znakomitym przykładem połączenia nauk ścisłych, zwłaszcza chemii i humanistyki w pracy bibliotekarskiej, muzealnej, archiwalnej (Kwaśniewicz, 1998, s. 5). Ponieważ ochrona książki przed różnymi wpływami niszczącymi była zawsze ważnym elementem w pracy bibliotekarzy, dlatego, chcąc chronić zbiory, a równocześnie zachować je dla potomnych i dla dobra nauki i kultury polskiej powołano Centrum Ochrony Zbiorów Bibliotecznych i Rejestracji Dawnej Książki, które tworzyły Instytut Bibliotekoznawstwa i Informacji Naukowej Uniwersytetu Śląskiego, Biblioteka Śląska, Wojewódzka Biblioteka Publiczna i Polskie Towarzystwo Bibliologiczne Oddział w Katowicach (Bibliotekarze, biblioteki, 1998, s. 17). Celem powołanego Centrum była kontrola i rejestracja znajdujących się na Śląsku i w bliskim sąsiedztwie zespołów starodrukowych i dziewiętnastowiecznych aż do 1945 r. Sukcesem pracowni były działania konserwatorskie obejmujące rekonstrukcję lub renowację starych druków oraz prace introligatorskie i renowacyjne starych opraw w bibliotece klasztornej oo. paulinów na Jasnej Górze w Częstochowie i na Skałce w Krakowie. Z przeprowadzonej rozmowy z prof. Ogiermanem wynikało, że te dwie kolekcje (częstochowska-zabytkowa i krakowska-dydaktyczna) wymagały szczegółowego opracowania i krytycznej oceny historyczno-materialnej (Sikora, 2005, s. 6).

Prof. L. Ogierman podjął się również pełnej konserwacji znajdującego się w zbiorach Biblioteki Uniwersytetu Śląskiego, egzemplarza Biblii Leopoldy pochodzącego z 1577 r. Przeprowadzona żmudna, ale skuteczna konserwacja nie tylko przedłużyła „życie” księgi, ale umożliwiła jej udostępnienie wraz z dokumentacją fotograficzną i opisową przebiegu prac renowacyjnych (Smyła, 2008, s. 14). Zrekonstruowane dzieło można było oglądać podczas wystawy, która towarzyszyła promocji książki *Biblioteka otwarta. Wczoraj i jutro Biblioteki Uniwersytetu Śląskiego* w 2008 r.

Nie można pominąć wydarzenia wieńczącego 30 lat pracy Instytutu Bibliotekoznawstwa i Informacji Naukowej. Z tej okazji wydano dodatek specjalny w „Gazecie Uniwersyteckiej UŚ” zatytułowany *30 lat Bibliotekoznawstwa w Uniwersytecie Śląskim*. W dodatku przedstawiono początki bibliotekoznawstwa w śląskiej *Alma Mater* (Kulik, 2005, s. 2–3), omówiono ostatnie dziesięć lat działalności Instytutu (Gondek, Socha, 2005, s. 3–5), zaprezentowano Międzywydziałową Pracownię Ochrony i Konserwacji Książki (Ogierman, 2005, s. 5–6), scharakteryzowano bibliograficzną bazę danych CYTBIN (Stefaniak, 2005, s. 6), przybliżono współpracę w ramach Towarzystw Naukowych (Towarzystwa, 2005, s. 9–10), zarekomendowano studia podyplomowe w IBiIN (Studia, 2005, dodatek specjalny kwiecień, s. 10), przedstawiono aktywność Studenckiego Koła Naukowego (Studenckie, 2005, s. 8) oraz opisano zaangażowanie pracowników w organizowanie polskich bibliotek za granicą (Kalczyńska, 2005, s. 8–9). Uzupełnieniem dodatku specjalnego były wypowiedzi absolwentów bibliotekoznawstwa na temat studiów, ich aktualnej prac zawodowej i dalszej współpracy z Instytutem (Absolwenci, 2005, s. 11).

Dużą aktywnością wykazują się studenci zaangażowani w Kole Naukowym Bibliotekoznawców, o czym świadczą cyklicznie konferencje. O jednej z nich Ogólnopolskiej Konferencji Kół Naukowych Bibliotekoznawców zorganizowanej w Katowicach na temat *Tradycja i nowoczesność w bibliotekoznawstwie i informacji naukowej* wydrukowano obszerny tekst w „Gazecie Uniwersyteckiej UŚ”. W szczegółowym sprawozdaniu podkreślono, że „celem spotkania była prezentacja wiedzy o historii, dorobku i działalności poszczególnych kół naukowych bibliotekoznawców, o roli, jaką działalność naukowa studentów pełni w życiu uczelni, a także o pogłębieniu integracji studenckich środowisk naukowych bibliotekoznawców” (Studenci bibliotekoznawcy, 1996, s. 7). Spotkanie było tym bardziej interesujące, że oprócz referatów wybitnych profesorów-bibliologów, wystąpili studenci z wielu Instytutów Bibliotekoznawstwa w Polsce, tworząc w ten sposób wspólny zespół naukowo-badawczy.

Zainteresowania studentów bibliotekoznawstwa nie ograniczają się do zagadnień bibliologicznych, lecz często wykraczają daleko poza ramy objęte siatką studiów. Niecodziennym pomysłem była konferencja popularnonaukowa zainicjowana i zorganizowana przez studentów IBiIN, której tematem

były zainteresowania naukowe, twórcze i artystyczne studentów tego kierunku (Krawczyk, 2006, s. 14). Konferencja udowodniła, jak ciekawe różnorodne i inspirujące mogą być zainteresowania, dzięki którym studenci stają się otwarci, kreatywni.

Aktywność Koła Naukowego Bibliotekoznawców przejawiała się na wielu płaszczyznach. Jedną z nich było zainicjowanie wydawania czasopiśma naukowego „Nowa Biblioteka” pod redakcją opiekuna koła dr Diany Pietruch-Reizes. Jak deklaruje redakcja: „w polu jej zainteresowań znajduje się tematyka związana z książką, biblioteką, informacją naukową oraz pracami z pogranicza różnych nauk, nie tylko humanistycznych, ale powiązanych z bibliologią” (Kwaśniewicz, 1999, s. 24). To prężnie rozwijające się czasopismo z biegiem czasu zwiększyło częstotliwość wydawniczą z półrocznika na kwartalnik, a następnie z pisma studentów przekształcone zostało w naukowy periodyk Instytutu.

IBiIN regularnie włącza się w wiele działań uczelnianych i środowiskowych. Ogłoszenie 2014 r. Rokiem Czytelnictwa zainspirował redakcję „Gazety Uniwersyteckiej UŚ” do przeprowadzenia wywiadu z dyrektorem Instytutu Bibliotekoznawstwa i Informacji Naukowej dr hab. Anną Tokarską na temat obecnego stanu czytelnictwa w naszym regionie i w Polsce (Sztuka, 2014, s. 6). I chociaż przeprowadzane badania wskazują na spadek czytelnictwa w Polsce, to jednak szeroki dostęp do mediów i łatwość w docieraniu do wszelkiego typu literatury sprawia, że przybywa ludzi wykształconych, a tym samym obcujących z książką.

Szczególnym świętem Instytutu była uroczystość związana z 40-leciem działalności naukowo-dydaktycznej. Spotkanie swoją obecnością zaszczytili przedstawiciele wielu ośrodków i instytutów o podobnym profilu z całej Polski, dyrektorzy bibliotek, absolwenci i przyjaciele. W syntetycznym skrócie przedstawiono historię Instytutu, uzupełnioną wspomnieniami założycieli i twórców placówki. Wręczono również naukowcom złote medale „Zasłużony dla Uniwersytetu Śląskiego” i listy gratulacyjne oraz przyjęto wiele życzeń i ciepłych słów (Sztuka, 2015, s. 10–11).

W podobnym klimacie odbyło się nadanie Czytelni i Wypożyczalni Bibliologicznej imienia prof. Jerzego Ratajewskiego, współtwórcy Zakładu i wieloletniego pracownika IBiIN. Pierwszą naukową część spotkania wypełniły referaty pracowników Instytutu i uczonych z zaprzyjaźnionych placówek bibliologicznych w Polsce. Natomiast, w drugiej części przywołano licznie wspomnienia współpracowników, studentów, uczniów Profesora i zaproszonych gości. J. Ratajewski (1928–1999) zapisał się w pamięci jako wybitny bibliotekoznawca, dyrektor Biblioteki Głównej Uniwersytetu Śląskiego (1971–1976), nauczyciel akademicki i twórca Zakładu Metodologii Bibliotekoznawstwa i Bibliotekarstwa, którym kierował do 1997 r. (Nęcka, 2017, s. 5). Z przytoczonych wypowiedzi wynikało, że był nie tylko wybitnym naukowcem, ale życzliwym i prawym człowiekiem.

„Gazeta Uniwersytecka UŚ” regularnie zamieszcza informacje o pracownikach Uniwersytetu Śląskiego m.in. Instytutu Bibliotekoznawstwa i Informatyki Naukowej oraz Biblioteki Uniwersytetu Śląskiego, którzy obchodzą jubileusze pracy naukowej lub przechodzą na emeryturę. Szczególną grupę osób stanowią ci, których nie ma już wśród nas, którzy odeszli zawsze za wcześnie, ale pamięć o nich pozostała. Ze względu na dużą liczbę tych osób i obszerne doniesienia na temat ich zasług dla UŚ należy się temu tematowi odrębne opracowanie.

Zakończenie

„Gazeta Uniwersytecka UŚ” jako pismo środowiska akademickiego dokumentuje bieżące wydarzenia, promuje indywidualne i zbiorowe sukcesy oraz usprawnia obieg informacji, a także identyfikuje pracowników z uczelnią. Redaktorzy regularnie śledzą i rejestrują wszelkie zmagania i dokonania studentów, pracowników naukowych, administracyjnych i bibliotecznych.

Uwadze Redakcji nie uszły sprawy związane z Biblioteką Uniwersytetu Śląskiego, jej ponad 40-letnie zmagania z budową samoistnego gmachu, zakończone sukcesem w 2012 r. Również temat o nowoczesnych formach opracowania i udostępniania zbiorów, a zwłaszcza o komputeryzacji systemu biblioteczno-informacyjnego, wielokrotnie gościł na łamach akademickiego periodyku. Idąc z duchem czasu, informowano środowisko naukowe o bazach elektronicznych i trendach we współczesnej nauce. Uruchomienie ŚBC odbiło się głośnym echem nie tylko w środowisku akademickim. O tym wydarzeniu wielokrotnie informowali pracownicy biblioteki, podkreślając, że taka forma udostępniania zbiorów będzie dużym udogodnieniem i pomocą dla badaczy kulturowego dziedzictwa Śląska.

Dużą liczbę tekstów poświęcono działalności i pracy bibliotek specjalistycznych, które służąc pracownikom naukowym i studentom macierzystego wydziału, stanowią szczególne zaplecze naukowo-dydaktyczne dla tej społeczności, obsługując równocześnie innych użytkowników. Podobne zadania pełni Biblioteka Śląska jako najstarsza publiczna biblioteka naukowa i jedyna na tym terenie otrzymująca egzemplarz obowiązkowy, dzięki czemu gromadzi cały dorobek wydawniczy z obszaru naszego kraju. Wyjazdy zagraniczne pracowników UŚ i dostęp do zbiorów w różnego typu księżnicach oraz kontakty umożliwiające wymianę międzybiblioteczną pozwoliły poznać zawartość wielu cennych kolekcji zgromadzonych poza granicami kraju.

Wiele artykułów odnosiło się do funkcjonowania IBiIN – aktywności naukowej, badawczej i dydaktycznej pracowników i studentów. Wskazywano przy tym na wieloletnią dobrą współpracę Instytutu z pracownikami bibliotek uczelnianych i instytucji kulturalno-oświatowych.

Współpraca redakcji „Gazety Uniwersyteckiej UŚ” z pracownikami uczelni inspiruje do wielu działań i zachęca do prezentowania swoich dokonań na łamach uczelnianego periodyku, co w rezultacie daje pełny obraz życia akademickiego śląskiej *Alma Mater*.

Bibliografia

- Absolwenci bibliotekoznawstwa o sobie. (2005). *Gazeta Uniwersytecka UŚ*, Wydanie specjalne, Kwiecień, 11.
- AP. (2004). Guliwer czasopismo o książce dla dzieci. *Gazeta Uniwersytecka UŚ*, 4(114), 38.
- Apel Biblioteki Głównej. Pomóżmy sami sobie w gromadzeniu dokumentacji uniwersyteckiej. (1995). *Gazeta Uniwersytecka : miesięcznik Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach*, 27(6), 5.
- Apel Biblioteki Uniwersyteckiej do pracowników naukowych Uniwersytetu Śląskiego. (1999). *Gazeta Uniwersytecka : miesięcznik Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach*, 6(62), 22.
- Biblioteka Uniwersytetu Śląskiego informuje o testowym dostępie do baz danych. Projekt EIFL DIRECT (Electronic Information for Libraries). (1999). *Gazeta Uniwersytecka : miesięcznik Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach*, 3(70), 26.
- Bibliotekarze, biblioteki woj. katowickiego. (1998). *Gazeta Uniwersytecka : miesięcznik Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach*, 6(51), 17.
- Biczowska, B. (2003). „Eksklasyk” nominuje klasyka. *Gazeta Uniwersytecka : miesięcznik Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach*, 5(105), 20-21.
- Biczowska, B. (2003). Światło dla Gdacjusza. *Gazeta Uniwersytecka : miesięcznik Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach*, 8(108), 29.
- Bytomska, K. (2002). Archiwum Themersonów w Polsce. *Gazeta Uniwersytecka : miesięcznik Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach*, 2(102), 31, 45.
- Centrum Informacji Naukowej i Biblioteka Uniwersytetu Śląskiego. (2004). *Gazeta Uniwersytecka : miesięcznik Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach*, 8(118), 2-3.
- CINiBA zdobywa kolejne nagrody. (2013). *Gazeta Uniwersytecka : miesięcznik Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach*, 4(204), 4-5.
- Dec, R. (2002a). Biblioteki współczesne wobec czytelników niepełnosprawnych – budownictwo i wyposażenie na marginesie konferencji. *Gazeta Uniwersytecka : miesięcznik Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach*, 6(95), 11.

- Dec, R. (2002b). O katalogu komputerowym Biblioteki Uniwersytetu Śląskiego raz jeszcze oraz o innych katalogach polskich bibliotek dostępnych w sieci Internet. *Gazeta Uniwersytecka : miesięcznik Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach*, 2(102), 17.
- Dec, R. (2002c). Refleksje dotyczące komputerowego zamawiania książek w Bibliotece Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach. *Gazeta Uniwersytecka : miesięcznik Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach*, 7(96), 26.
- Drabek, A. (1998). Pulikowski Arkadiusz: Nowa strona WWW Biblioteki Głównej Uniwersytetu Śląskiego. *Gazeta Uniwersytecka : miesięcznik Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach*, 8(53), 29.
- Drabek, A. (1999). Wydział Filologiczny w świetle międzynarodowych baz danych. *Gazeta Uniwersytecka : miesięcznik Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach*, 10-11(66-67), 13, 18.
- Drabek, A. (2007). Książki w sieci. *Gazeta Uniwersytecka : miesięcznik Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach*, 7(147), 28.
- Drabek, A. (2016). Ważne źródło nie tylko dla badaczy. *Gazeta Uniwersytecka : miesięcznik Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach*, 1(241), 23.
- Dziadkiewicz, W. (1997). Jakiej chcemy biblioteki? *Gazeta Uniwersytecka : miesięcznik Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach*, 40(1), 1, 4.
- Dziadkiewicz, W. (1998). W magazynach Biblioteki Uniwersyteckiej książki poczuły się lepiej. *Gazeta Uniwersytecka : miesięcznik Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach*, 3(59), 18.
- Dziadkiewicz, W. (1999a). Biblioteka elektroniczna dzisiaj. *Gazeta Uniwersytecka : miesięcznik Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach*, 9(65), 4.
- Dziadkiewicz, W. (1999b). Biblioteka Śląska – Biblioteka Uniwersytecka. Razem czy osobno. *Gazeta Uniwersytecka : miesięcznik Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach*, 6(62), 11, 18.
- Dziadkiewicz, W. (2001). Jaka powinna być nowa Biblioteka Uniwersytetu Śląskiego. *Gazeta Uniwersytecka : miesięcznik Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach*, 7(86), 4-5.
- Ex libris CINIbA. (2014). *Gazeta Uniwersytecka : miesięcznik Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach*, 8(218), 4.
- Gacińska, M. (2001). Bibliotekarze z BUŚ w Ołomuńcu. *Gazeta Uniwersytecka : miesięcznik Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach*, 1(90), 8.
- Gondek, E., Socha, I. (2005). Dziesięć lat z trzydziestu, czyli o ostatniej dekadzie Instytutu Bibliotekoznawstwa i Informatyki naukowej. *Gazeta Uniwersytecka : miesięcznik Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach*, Wydanie specjalne, Kwiecień, 3-5.

-
- Grabarska, E., Kwiecień, A. (2002). Biblioteka dla wszystkich. *Gazeta Uniwersytecka : miesięcznik Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach*, 2(102), 18-19.
- Jania, J. (1999). Szukajmy tego, co łączy. *Gazeta Uniwersytecka : miesięcznik Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach*, 8(64), 11.
- Kalczyńska, M. (2005). Studenci i pracownicy Instytutu jako organizatorzy polskich bibliotek za granicą. *Gazeta Uniwersytecka : miesięcznik Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach*, Wydanie specjalne, Kwiecień, 8-9.
- Kaszper, A. (1996). Biblioteka w sieci (2) Menu. *Gazeta Uniwersytecka : miesięcznik Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach*, 36(6), 8-9.
- Kaszper, A. (2000). Co nowego w „bibliotece elektronicznej”? *Gazeta Uniwersytecka : miesięcznik Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach*, 8(75), 20-21.
- Kaszper, A. (2005). Systemu Onelog. *Gazeta Uniwersytecka : miesięcznik Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach*, 7(127), 22.
- Kaszper, A. (2006). Biblioteka Uniwersytetu Śląskiego przypomina. *Gazeta Uniwersytecka : miesięcznik Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach*, 4(134), 30.
- Kaszper, A. (2007). Biblioteka Uniwersytetu Śląskiego przypomina. *Gazeta Uniwersytecka : miesięcznik Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach*, 6(146), 29.
- Kolasińska, I. (2012). Trudne wybory. *Gazeta Uniwersytecka : miesięcznik Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach*, Dodatek jubileuszowy (październik), 8.
- Koncepcja Centrum Informacji Naukowej i Biblioteki Uniwersyteckiej UŚ. (2003). *Gazeta Uniwersytecka : miesięcznik Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach*, 5(105), 1.
- Konsorcjum Kluwer Academic Publishers. (2003). *Gazeta Uniwersytecka : miesięcznik Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach*, 5(105), 15.
- Koziara, A. (1996). Biblioteka w sieci (1). Czym się to je? *Gazeta Uniwersytecka : miesięcznik Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach*, 35(5), 4.
- Kowalski P. (1993). Komputeryzacja Biblioteki Głównej. *Gazeta Uniwersytecka : miesięcznik Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach*, 8(8), 6.
- Krawczyk, E. (2006). Semeniuk Agata: Bibliotekoznawcy-pasjonaci. *Gazeta Uniwersytecka : miesięcznik Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach*, 5(135), 14.
- Kubik, J. (2012). Redaktorska przygoda. *Gazeta Uniwersytecka : miesięcznik Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach*, Dodatek jubileuszowy (październik), 9.
- Kubik, M. (2001). Maria Daniłowicz Zielińska. *Gazeta Uniwersytecka : miesięcznik Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach*, 1(86), 36-37.

- Kulik, M. (2005). Od Zakładu do Instytutu Bibliotekoznawstwa i Informatyki naukowej. Początki bibliotekoznawstwa i informacji naukowej w Uniwersytecie Śląskim. *Gazeta Uniwersytecka : miesięcznik Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach*, Wydanie specjalne, Kwiecień, 2-3.
- Kuś, B. (2004). Wypożyczalnia międzybiblioteczna – prosta i efektywna forma współpracy bibliotek. *Gazeta Uniwersytecka : miesięcznik Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach*, 5(115), 37.
- Kwaśniewicz, M. (1998). Szpital książek. *Gazeta Uniwersytecka : miesięcznik Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach*, 5(50), 5.
- Kwaśniewicz, M. (1999). Nowa Biblioteka. *Gazeta Uniwersytecka : miesięcznik Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach*, 6(62), 24.
- Kycler, M., Warząchowska B. (2002). Otwórzmy szerzej drzwi bibliotek. *Gazeta Uniwersytecka : miesięcznik Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach*, 2(102), 14.
- List prof. Żmigrodzkiego. (1994). *Gazeta Uniwersytecka : miesięcznik Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach*, 15(3), 2.
- M.K. (2001a). Biblioteka dla Uniwersytetu. *Gazeta Uniwersytecka : miesięcznik Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach*, 5(84), 23.
- M.K. (2001b). Bal na rzecz Biblioteki U.Ś. *Gazeta Uniwersytecka : miesięcznik Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach*, 6(85), 39.
- Malicki, J. (1999). Osobno. Głos wolny, wolność ubezpieczający. *Gazeta Uniwersytecka : miesięcznik Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach*, 7(63), 20, 23.
- Markowska, A. (2018). Czy uniwersytet może być bez biblioteki? *Gazeta Uniwersytecka : miesięcznik Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach*, 3(263), 12-13.
- Nęcka, A. (2012). Amerykańskie Centrum Kultury i Informatyki „American Cornre”. *Gazeta Uniwersytecka : miesięcznik Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach*, 8(198), 4.
- Nęcka, A. (2018). CINIiBA nagrodzona w konkursie Lodołamacze 2018. *Gazeta Uniwersytecka : miesięcznik Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach*, 1(261), 4.
- Nęcka, A. (2016). 4. Urodziny CINIiBA. *Gazeta Uniwersytecka : miesięcznik Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach*, 2(242), 5.
- Nęcka, A. (2017). Nadanie imienia prof. Jerzego Ratajewskiego Czytelni i Wypożyczalni Bibliologicznej. *Gazeta Uniwersytecka : miesięcznik Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach*, 9(249), 5.
- Ogierman, L. (2005). Z warsztatów naukowo-dydaktycznych. Międzywydziałowa Pracownia Ochrony i Konserwacji Książki. *Gazeta Uniwersytecka : miesięcznik Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach*, Wydanie specjalne, Kwiecień, 5-6.

-
- Olszowy, E. (2003). Historyk w bibliotece. *Gazeta Uniwersytecka : miesięcznik Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach*, 7(107), 21.
- Piecha, E. (1993). Student w bibliotece. *Gazeta Uniwersytecka : miesięcznik Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach*, 7, 5.
- Ponad 1000 publikacji w Śląskiej Bibliotece Cyfrowej. (2007). *Gazeta Uniwersytecka : miesięcznik Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach*, 5(145), 29.
- Pracownia konserwacji książek. (1994). *Gazeta Uniwersytecka : miesięcznik Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach*, 17(5), 8.
- Projekt Biblioteki Uniwersyteckiej. (2003). *Gazeta Uniwersytecka : miesięcznik Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach*, 5(105), 2-3.
- Przyjaciele biblioteki. (2004). *Gazeta Uniwersytecka : miesięcznik Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach*, 7(117), 24-25.
- Racki, G. (1997). Co nowego w elektronicznej bibliotece. *Gazeta Uniwersytecka : miesięcznik Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach*, 1(46), 8-9.
- Racki, G. (1999a). Miejsce Uniwersytetu Śląskiego w nauce polskiej. Cz. 1. *Gazeta Uniwersytecka : miesięcznik Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach*, 7(63), 31, 33-34.
- Racki, G. (1999b). Miejsce Uniwersytetu Śląskiego w nauce polskiej i światowej. Cz. 2. *Gazeta Uniwersytecka : miesięcznik Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach*, 8(64), 7-10.
- Racki, G. (1999c). Naukometria, bibliometria, publikacje, cytowania. *Gazeta Uniwersytecka : miesięcznik Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach*, 8(64), 15.
- Racki, G. (1999d). „Polska Baza Humanistyczna”. Nowa baza danych Uniwersytetu Śląskiego dla nauk humanistycznych. *Gazeta Uniwersytecka : miesięcznik Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach*, 6(62), 30.
- Racki, G. (2000a). „Gorące” publikacje pracowników Uniwersytetu Śląskiego. *Gazeta Uniwersytecka : miesięcznik Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach*, 1(80), 4-6.
- Racki, G. (2000b). Wydział Nauk o Ziemi w świetle międzynarodowych baz danych. *Gazeta Uniwersytecka : miesięcznik Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach*, 5(72), 18-20.
- Racki, G., Drabek A. (1999). Raz jeszcze o Górnośląskich przebojach w Science Citation Index. *Gazeta Uniwersytecka : miesięcznik Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach*, 4(60), 24-26.
- Ratajewski, J. (1999). Naukometria, bibliometria, publikacje, cytowania. *Gazeta Uniwersytecka : miesięcznik Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach*, 8(64), 14.
- Rott, D. (2012). To była przygoda. *Gazeta Uniwersytecka : miesięcznik Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach*, Dodatek jubileuszowy, 6-7.

- Ruszniak, S. (1998). Biblioteka Śląska w centrum akademickim Katowic. *Gazeta Uniwersytecka : miesięcznik Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach*, 10-11(55-56), 17.
- Rzońca, M. (1994). Pieczarkarnia w bibliotece. *Gazeta Uniwersytecka : miesięcznik Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach*, 14, 3.
- Skowron, M. (2003). Jak słoń w składzie... czyli o studentach w bibliotece. *Suplement. Magazyn Studentów Uniwersytetu Śląskiego. Gazeta Uniwersytecka : miesięcznik Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach*, 2/3(2), 10-11.
- Sikora, A. (2005). Z Jasnej Góry na Skalkę – ze Skalki na Jasną Górę o sukcesach Międzywydziałowej Pracowni Ochrony i Konserwacji Książki. Rozmowa z profesorem L. Ogiermanem. *Gazeta Uniwersytecka : miesięcznik Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach*, 10(130), 4- 6.
- Sikora, A. (2008). Jak powstała Biblioteka Główna UŚ. *Gazeta Uniwersytecka : miesięcznik Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach*, 7(157), 22.
- Sikora, A. (2009). Rozpoczęcie budowy Centrum Informacji Naukowej i Biblioteki Akademickiej. Przyjazna przestrzeń dla wszystkich, *Gazeta Uniwersytecka : miesięcznik Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach*, 3(173), 9.
- Sikora, A. (2012a). Biblioteka otwarta. *Gazeta Uniwersytecka : miesięcznik Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach*, 2(202), 10-11.
- Sikora, A. (2012b). Zaczęłam od dobrej szkoły. *Gazeta Uniwersytecka : miesięcznik Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach*, Dodatek jubileuszowy (październik), 26-27.
- Sikora, A. (2016). Szanujemy słowo zapisane na papierze. *Gazeta Uniwersytecka : miesięcznik Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach*, 9(239), 6-8.
- Smyła, M. (2008). Konserwacja Biblii Leopoldy. *Gazeta Uniwersytecka : miesięcznik Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach*, 3(163), 14.
- Sowińska, A. (2017). Apokalipsa (nie)dokończona. *Gazeta Uniwersytecka : miesięcznik Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach*, 1(251), 20-21.
- Sprawozdanie Rektora z działalności Uniwersytetu Śląskiego za 1997 rok (wyciąg). (1998). *Gazeta Uniwersytecka : miesięcznik Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach*, Wydanie specjalne, Październik, 16-17.
- Stare druki w Bibliotece UŚ (1997). *Gazeta Uniwersytecka : miesięcznik Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach*, 41(2), 9.
- Stefaniak, B. (2005). Bibliograficzna baza danych – CYTBIN. *Gazeta Uniwersytecka : miesięcznik Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach*, Wydanie specjalne, Kwiecień, 6.
- Studenci bibliotekoznawcy integrują się (1996). *Gazeta Uniwersytecka : miesięcznik Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach*, 36(6), 7, 11.

- Studenckie koła naukowe. (2005), *Gazeta Uniwersytecka : miesięcznik Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach*, Wydanie specjalne, Kwiecień, 7-8.
- Studia podyplomowe w Instytucie Bibliotekoznawstwa i Informatyki UŚ (2005). *Gazeta Uniwersytecka : miesięcznik Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach*, Wydanie specjalne, Kwiecień, 10.
- Sznicer, M. (2005). Oddaj swój głos na najlepszą książkę. *Gazeta Uniwersytecka : miesięcznik Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach*, 10(130), 33.
- F.S. [Szpor Franciszek] (1996). Biblioteka w sieci. *Gazeta Uniwersytecka : miesięcznik Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach*, 34(4), 1.
- Szpor, F. (1994a). Co nowego w Bibliotece Polonistycznej. *Gazeta Uniwersytecka : miesięcznik Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach*, 16(4), 6-7.
- Szpor, F. (1994b). Sprawa Biblioteki Polonistycznej. *Gazeta Uniwersytecka : miesięcznik Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach*, 15[3], 2-3.
- Szpor, F. (2012). Zgrzebnie, ale konkretnie. *Gazeta Uniwersytecka : miesięcznik Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach*, Dodatek jubileuszowy (październik), 4-5.
- Sztuka, M. (2014). Batalia o czytelnika. *Gazeta Uniwersytecka : miesięcznik Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach*, 7(217), 6-7.
- Sztuka, M. (2015). Cztery dekady życia z książką. *Gazeta Uniwersytecka : miesięcznik Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach*, 2(232), 11.
- Sztuka, M. (2010). Ratujmy archiwa. *Gazeta Uniwersytecka : miesięcznik Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach*, 6(176), 20.
- Sztuka, M. (2008). „Tej inauguracji nigdy nie zapomnę”. Rozmowa z dr. Adamem W. Jaroszem. *Gazeta Uniwersytecka : miesięcznik Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach*, 9(159), 18-19.
- Tetela, G. (1996). Trzy są życia bibliotek modele. *Gazeta Uniwersytecka : miesięcznik Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach*, 39(12), 7, 9.
- Towarzystwa Naukowe. (2005). *Gazeta Uniwersytecka : miesięcznik Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach*, Wyd. spec., Kwiecień, 9-10.
- Trzmiel, A. (2008). Port przesiadkowy do wiedzy. *Gazeta Uniwersytecka : miesięcznik Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach*, 7(157), 20-21.
- Uhlig, M. (1995). WWW biblioteki. *Gazeta Uniwersytecka : miesięcznik Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach*, 23(2), 10.
- Waga, M. (2006). Śląska Biblioteka Cyfrowa. *Gazeta Uniwersytecka : miesięcznik Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach*, 2(142), 19.

- Waga, M., Drabek, A. (2010). Biblioteka Uniwersytetu Śląskiego dla ŚBC. *Gazeta Uniwersytecka : miesięcznik Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach*, 8(178), 24-25.
- Warzachowska, B. (2002). Wyrosła z dobrego drzewa. *Gazeta Uniwersytecka : miesięcznik Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach*, 6(95), 25-26.
- Warzachowska, B. (2007a). Federacja Bibliotek Kościelnych FIDES w Katowicach. *Gazeta Uniwersytecka : miesięcznik Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach*, 3(153), 21.
- Warzachowska, B. (2007b). Skarby w książnicach. *Gazeta Uniwersytecka : miesięcznik Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach*, 6(146), 26.
- Wilczek, P. (1997). Biblioteka i Instytut Warburga w Londynie. Część pierwsza: Historia Biblioteki i Instytutu do roku 1945. *Gazeta Uniwersytecka : miesięcznik Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach*, 3(48), 23-24.
- Wilczek, P. (1998). Biblioteka i Instytut Warburga w Londynie. Część druga: Historia Instytutu Warburga po drugiej wojnie światowej. *Gazeta Uniwersytecka : miesięcznik Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach*, 4(49), 23-24.
- Witek, J. (2012). Nagrody i wyróżnienia dla Centrum Informacji Naukowej i Biblioteki Akademickiej. Tuż przed otwarciem. *Gazeta Uniwersytecka : miesięcznik Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach*, 6(196), 9.
- Witek, J., Zięba, T. (2008). Biblioteka 2.0 – zasoby cyfrowe w nauce, kulturze i administracji. Nowe technologie w procesie komunikacji. *Gazeta Uniwersytecka : miesięcznik Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach*, 10(160), 22.
- Wmurowanie kamieni węgielnych pod budowę gmachów... (2010). *Gazeta Uniwersytecka : miesięcznik Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach*, 10(180), 16.
- Zawiszowski A., Szpor F. (1992). Honoris Causa. *Gazeta Uniwersytecka : miesięcznik Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach*, 2, 1, 8-9
- Żmigrodzki, Z. (1999). Do „baz danych” komentarz. *Gazeta Uniwersytecka : miesięcznik Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach*, 1(68), 12.

Katarzyna Stołpiec, Bogumiła Warzachowska

Around scientific libraries and their activities in the academic journal "University Gazette: Monthly Magazine of University of Silesia in Katowice"

Abstract

"University Gazette: monthly magazine of University of Silesia in Katowice" is an opinion-forming and culture-forming academic bulletin which has continuously published current

affairs, jubilees and student, professor, general and university achievements since 1992. The journal opens up to various fields and disciplines, publishing the most important and interesting events. Over the years, a significant part of the material has related to bibliological and information science issues that fit into the library and information system of the University of Silesia.

Keywords: University of Silesia Library, Information Center and Academic Library, Silesian Library, Institute of Library and Information Science, Silesian Digital Library, Specialized Libraries, Computerization of Libraries, Bibliographic Databases

Katarzyna Stołpiec, Bogumiła Warząchowska

***Wokół bibliotek naukowych i ich działalności na łamach pisma akademickiego
„Gazeta Uniwersytecka: miesięcznik Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach”***

Streszczenie

„Gazeta Uniwersytecka UŚ” jest opiniotwórczym i kulturotwórczym biuletynem akademickim, który nieprzerwanie od 1992 r. opisuje bieżące sprawy, jubileusze oraz osiągnięcia studenckie, profesorskie, ogólnowydziałowe i uczelniane. Periodyk otwiera się na różne dziedziny i dyscypliny, publikując najważniejsze i najciekawsze wydarzenia. Na przestrzeni lat znaczna część zamieszczonego materiału dotyczyła zagadnień bibliologicznych i informatologicznych wpisujących się w system biblioteczno-informacyjny Uniwersytetu Śląskiego.

Słowa kluczowe: Biblioteka Uniwersytetu Śląskiego, Centrum Informacji Naukowej i Biblioteka Akademicka, Biblioteka Śląska, Instytut Bibliotekoznawstwa i Informacji Naukowej, Śląska Biblioteka Cyfrowa, biblioteki specjalistyczne, komputeryzacja bibliotek, bazy bibliograficzne